

Tientallen rokende fabrieken gingen Suiker Unie voor

De sluiting van een van de twee suikerfabrieken in de stad Groningen past in een trend die al decennia geleden is ingezet. Industrie is er nog steeds, maar rokende fabriekspijpen zijn er vrijwel verdwenen.

DvhN, 18-1-2008

Door Jaap Kiers

GRONINGEN ■ Op tal van plaatsen herinneren namen van panden en straten aan een voorbij en vaak vergeten industrieel verleden van de stad Groningen. Wie van de bezoekers van jongeren centrum Simplon weet dat die naam herinnert aan de kledingfabriek die in het pand zetelde tot 1974? Nadat het eerder overigens een vleeswarenfabriek was geweest.

Er is een schier oneindige opsomming van dit soort herinneringen te maken. De Slachthuisstraat, op de plek waar het abattoir stond. De Puddingfabriek, een verzamelpaats van kleine creatieve bedrijven en kunstinitiatieven, in het pand waar ooit A.J.P. Polak een fabriek in pudding en advocaat dreef. De Ommelanden, Groningens laatste melkfabriek, nu ondenkbaar van menige hightech (IT)onderneming, en meest recentelijk geopend het nieuwe kantorenpand Fongersstede, op de plaats waar fietsenfabriek Fongers zijn toonaangevende rijwielen produceerde.

Industrie was vanouds belangrijk in de stad Groningen. Er waren vele melkfabrieken, bierbrouwerijen, leerlooierijen, textielfabrieken, touwslagerijen, tabaksfabrieken en vleesverwerkende bedrijven. Zo'n honderd jaar geleden telde de stad nog tientallen (koren- en zaag)molens. En waar nu de W.A. Scholten-

straat is stond de eerste suikerfabriek van de stad, gesticht door de eerste multinational van Nederland, de voorloper van het huidige zetmeelconcern Avebe.

Anno 2008 is daar allemaal weinig meer over. "Maar dat is niet iets specifiek Gronings", zegt stadshistoricus Beno Hofman. "We hebben nu eigenlijk alleen Niemeyer nog over en dat is op die plaats, in een woonwijk, eigenlijk al uitzonderlijk te noemen."

Hoogleraar economie Jouke van Dijk van de RUG valt hem bij: "De simpele maakindustrie verdwijnt, dat is al een hele tijd aan de gang. Maar er komt wel wat voor in de plaats."

In 1998 telde de stad nog 32 industriële werkgevers met 50 of meer werknemers. Vorig jaar waren dat er nog 24, blijkt uit gegevens van de Kamer van Koophandel. "Het absolute aantal banen in de industrie in de stad Groningen blijft toch redelijk op peil, maar percentage daalt het", zegt Van Dijk. "Mensen trekken daaruit ten onrechte de conclusie dat het er slecht mee gaat. Maar ik ken mooie bedrijven met producten die ze elders absoluut niet kunnen maken."

Anders dan de bedrijven van vroeger, vallen die nauwelijks op. Op tabaksfabriek Niemeyer na. "Industrie stinkt tegenwoordig niet meer", zegt Van Dijk. "Het zijn allemaal hightech bedrijven."

Suiker, tabak, koffie, bier, leer, melk en wat dies meer zij... Het wordt nog steeds geconsumeerd en op een enkele uitzondering na wellicht, niet minder dan honderd jaar geleden. "Het is een beetje toeval waar de pro-

ductie gebelevens is", zegt plattelandsconoom Dirk Strijker. "De tabak is bijvoorbeeld voor een belangrijk deel in Groningen terecht gekomen. De bierbrouwerijen zijn geheel verdwenen. Met een beetje geluk was dat ook in Groningen blijven hangen."

"Het is een proces van rationalisatie geweest", vervolgt Strijker. "Kleinere eenheden zijn in grotere opgegaan. Toen de Twentse textiel ter ziele ging was het in Groningen ook gebeurd. En is het via Marokko uiteindelijk in China terecht gekomen."

Industrie die te maken heeft met agrarische producten blijft in het algemeen wel dichterbij in de buurt. "Je ziet nu dat Groningen in elk geval één suikerfabriek

overhoudt en dat heeft alles te maken met de aanwezigheid van veel suikerbieten in de omgeving. Ook de zuivelindustrie blijft wel in de buurt."

Dat de stad Groningen de bedrijven heeft zien en nog steeds ziet vertrekken heeft ook met de locatie te maken, meent Strijker. "Ze staan op warme grond natuurlijk. De alternatieve opbrengst is hoog, de eigenaar kan er een goede prijs voor beuren."

Met het sluiten van de suikerfabriek verdwijnt ook een deel van de door sommigen geroemde, door evenveel anderen verfoeide geur van het productieproces. Een van de laatste industriële luchtjes in een stad die met tientallen fabrieken enkele decennia geleden nog moet hebben gestonken als de neten? "Ongetwijfeld!" zegt Strijker. "Al heb ik die lucht van Niemeyer altijd wel op prijs gesteld. En een houtzagerij ruikt ook wel lekker. Maar een haringinleggerij bijvoorbeeld... Da's niet fijn."

De fabriek van Aagrunol.